XII - Arts, 2026-27

Page No. 1/11 | **Subject Code J-209** | Seat No. | | | | | | | |

M

DATE : 18/06/2026

Time : 11.00 - 2.00

SUBJECT : MARATHI (02)

DURATION : 3 Hours | TOTAL PAGES : 11 | TOTAL MARKS : 80

कृतिपत्रिका

कृतिपत्रिकेसाठी सूचना :

(i) आकलन कृती व व्याकरण यांमधील आकृत्या किंवा चौकटी पेनाने अथवा पेन्सिलीने व्यवस्थित काढाव्यात.

(ii) स्वच्छता, नीटनेटकेपणा व लेखननियमांनुसार लेखन यांकडे जाणीवपूर्वक लक्ष द्यावे.

विभाग १ - गद्य

२०

कृती १. (अ) खालील उताऱ्याच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा : (८)

(i) आपले जीवन विभागणारी गतीची दोन रूपं - (२)

(य) _____

(र) _____

(ii) चौकटी पूर्ण करा - (२)

(य) अनावश्यक गती ही - _____

(र) आत्मघातकी ठरतो तो - _____

वेग हे गतीचे एक रूप आहे. आपले जीवनही स्थिती आणि गती यांत विभागलेले आहे. थांबणे, चालणे, धावणे असे हे जीवनचक्र फिरतच असते. आपल्या विचारांनाही गती असते, जिला आपण प्रगती म्हणतो. ती विचारांची गती असते. गतीला जेव्हा दिशा असते तेव्हाच ती प्रगती या संज्ञेला पात्र ठरते. दिशाविहीन गती ही अधोगती ठरते. आजच्या जीवनात विलक्षण वेगवानता आढळते. रस्ते वाहनांनी व्यापलेले असतात. माणसे घरांत राहतात म्हणूनच अल्पकाळ तरी स्थिर राहतात. एरवी गतीपायी अगतिक होतात.

अहोरात्र भरारणारी आणि थरारणारी वाहने पाहिली म्हणजे आश्चर्य वाटते. ही आली कोठून? आली कशी आणि कशासाठी? पूर्वी देशोदेशींचा इतिहास घडला. लोकांनी जगप्रवासही केला; पण आजच्या एवढी अवखळ वाहने कोठे दिसत नसत.

आता माणूस घरातून दारात आला, की वाहनावर आरूढ होतो. वेळ थोडा असतो. कामे बरीच असतात. पायी चालत ती उरकता येत नाहीत. जीवन हे दशदिशांना विभागलेले आहे. मुलांची शाळा एका टोकाला, आपले कार्यालय दुसऱ्या टोकाला, मंडई एक बाजूला तर दवाखाना दूर, कुठल्या तरी दिशेला. जीवनाची ही टोके सांधणार कशी? जोडणार कशी? शेवटी गती ही घ्यावीच लागते. यथाप्रमाण गती ही गरज आहे; पण अप्रमाण, अवास्तव आणि अनावश्यक गती ही एक विकृती आहे. आपली कामे यथासांग पार पाडावीत, एवढा वेग जीवनाला असावा. त्यापेक्षा अधिक वेग म्हणजे अक्षम्य आवेग म्हणावा लागेल. तो आत्मघातकी ठरतो.

(iii) स्वमत अभिव्यक्ती – (४)

'दिशाविहीन गती ही अधोगती ठरते', – याबाबत तुमचे विचार व्यक्त करा.

किंवा

'अतिवेगाचे दुष्परिणाम' तुमच्या शब्दांत लिहा.

(आ) खालील उताऱ्याच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा : (८)

(i) मोगऱ्याला पाणी दिल्यानंतर त्याची झालेली अवस्था – (२)

(य) .....

(र) .....

(ii) रेशीमबंधाशी असलेले मानवाचे नाते – (२)

(य) .....

(र) .....

प्रकाश पसरू लागतो, तशी सकाळ होऊ लागते आणि मग दिसतं, की वाफे तर कोरडेच आहेत. बागेतल्या नळाला रबरी पाईप लावून मी वाफ्यांमध्ये पाणी घालू

लागतो. कुंड्यांमध्ये पाईप लावू लागतो. चाफ्यांच्या, गुलमोहोराच्या, जॅक्रांडाच्या, सायलीच्या नि बोगनवेलीच्या गोल गोल आळ्यांना पाणी देऊ लागतो. पाण्याच्या थेंबांचा स्पर्श झाल्यावर पानं कशी तरारतात, हे अनोखं दृश्य खरोखरीच अनुभवण्याजोगं असतं. आदल्या दिवशी मोगऱ्याला पाणी घालायचं चुकून राहून गेलं तर तो कसा रुसून बसतो, कोमेजू लागतो नि पाण्याचा शिडकावा झाला, की दुसऱ्या दिवशी पहाटेच गोंडस कळ्यांच्या रूपानं आपल्याकडे पाहून खुदुखुदु हसू लागतो! अबोला सोडून तो सुगंधाची पखरण करू लागतो नि मग जाणवू लागतं, की इवली इवली झाडं नि वेलीदेखील किती भावुक असतात! कधीमधी थोडीफार रुसली फुगली तरी आपण त्यांची थोडीशी वास्तपुस्त केली, मायेनं त्यांच्यावरून हात फिरवला, त्यांचा तहानलेला जीव शांत केला, की ती देखील ही गोंडस फुलं देऊन आपल्याला केवढा विरंगुळा, केवढा तजेला देऊन जातात!

आणि मग तुकोबांच्या त्या अभंगाचा खराखुरा अर्थ उकलू लागतो. त्यांनी वृक्ष आणि वल्ली यांना आपली सोयरीधायरी का बरं म्हटलं असावं, यातलं इंगित उमलू लागतं. त्यांच्यातलं नि आपल्यातलं हे नातं, हे रेशीमबंध आजकालचे नसावेत तर ते आदिम असावेत, युगायुगांचे असावेत, याची जाणीव उत्कटतेनं होऊ लागते.

(iii) स्वमत अभिव्यक्ती - (४)

'झाडांवर प्रेम केलं, की ती गोंडस फुलं आपल्याला विरंगुळा आणि तजेला देऊन जातात', या विधानाचा तुम्हांला कळलेला अर्थ तुमच्या शब्दांत लिहा.

किंवा

'तुम्ही अनुभवलेली पहाट' याविषयी तुमचे अनुभव लिहा.

(इ) खालील उताऱ्याच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा : (४)

(i) विधाने पूर्ण करा : (२)

(य) शाश्वत सत्य म्हणजे .....

(र) म्हणींचे पहिले वैशिष्ट्य .....

समाजाने जिवाभावाने जतन केलेले, रोजच्या जीवनाला पथदर्शक म्हणून पदोपदी उपयोगी पडणारे, समाजमन आणि समाजव्यवस्था, अभिरुची यांच्या चाळणीतून गळून खाली उरलेले शाश्वत सत्य म्हणजे आपल्या भाषेतील म्हणी होत. ते लोकधन आहे. ते लोकजीवनाचे दर्पण आहे. लोकजीवनाचा शाश्वत सारांश आहे. लोकसाहित्याला श्रीमंत करण्यात या म्हणींचे योगदान लक्षणीय आहे. अनुभवदर्शन, विचारदर्शन, स्वभावदर्शन व जीवनदर्शन घडवणाऱ्या या म्हणींचे पहिले वैशिष्ट्य असे, की या म्हणींतून त्या काळच्या समाजाचे समग्र आणि निर्दोष दर्शन घडते. गुण-अवगुण, व्यंग-विकृती, कंजूष-खर्चिक, कामांध-धनांध, भूक-भोग, दिमाख-दिवाळं, विवेक-अविवेक, खादाड नि खुनशी अशा नाना वैशिष्ट्यांनी ओतप्रोत भरलेल्या म्हणींचा मोठा खच व्यवहारात झालेला असतो आणि स्वभावाबरोबरच समाजाचे जवळ जवळ परिपूर्ण दर्शन या म्हणींतून घडते. त्याचे महत्त्वाचे कारण म्हणजे यात कल्पिताचा आधार घेतलेला नसतो.

(ii) कारणे लिहा - (२)

(य) म्हणींचे योगदान लक्षणीय आहे, कारण .....

(र) समाजाचे परिपूर्ण दर्शन म्हणींतून घडते, कारण .....

विभाग २ - पद्य

१६

कृती २. (अ) खालील कवितेच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा : (८)

(i) कामक्रोधरूपी विंचू-इंगळी उतरवण्याचे उपाय - (२)

(य) .....

(र) .....

(ii) कामक्रोधरूपी विंचू चावल्यावर शरीरावर होणारे परिणाम - (२)

(य) .....

(र) .....

विंचू चावला वृश्चिक चावला।
कामक्रोध विंचू चावला।
तम घाम अंगासी आला ॥ धृ.॥
पंचप्राण व्याकुळ झाला।
त्याने माझा प्राण चालिला।
सर्वांगाचा दाह झाला ॥१॥
मनुष्य इंगळी अति दारुण।
मज नांगा मारिला तिनें।
सर्वांगी वेदना जाण।
त्या इंगळीची ॥२॥
ह्या विंचवाला उतारा।
तमोगुण मागें सारा।
सत्त्वगुण लावा अंगारा।
विंचू इंगळी उतरे झरझरां ॥३॥
सत्त्व उतारा देऊन।
अवघा सारिला तमोगुण।
किंचित् राहिली फुणफुण।
शांत केली जनार्दनें ॥४॥

(iii) अभिव्यक्ती : (४)

'सत्संग सदा घडो,' या वचनाची यथार्थता तुमच्या शब्दांत स्पष्ट करा.

(आ) खालील ओळींचा अर्थ लिहा : (४)

'रडू नकोस खुळे, उठ! आणि डोळ्यातले हे आसू
सोडून दे शेजारच्या तळ्यात
नि घेऊन ये हातात
नुकतीच उमललेली शुभ्र कमळाची प्रसन्न फुले'

(इ) खालीलपैकी कोणतीही एक कृती सोडवा : (४)

काव्यसौंदर्य :

आश्लेषांच्या तुषारस्नानीं
भिऊन पिसोळीं थव्याथव्यांनीं
रत्नकळा उधळित माध्यान्हीं
न्हाणोत इंद्रवर्णांत वना

वरील ओळींतील भावसौंदर्य स्पष्ट करा.

किंवा

रसग्रहण :

ऊस लावते, बेणं दाबते
बाई दाबते
नाही बेणं ग, मन दाबते
बाई दाबते
कांड्या-कांड्यांनी, संसार सांधते
बाई सांधते
रोज मातीत, मी ग नांदते
बाई नांदते.

वरील काव्यपंक्तींचे रसग्रहण करा.

विभाग ३ - साहित्यप्रकार : कथा

१०

कृती ३. खालील उताऱ्याच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा : (४)

(अ) (i) एका वाक्यात उत्तरे लिहा :

(य) कथेचे वैशिष्ट्य लिहा. (१)

(र) कथेमध्ये प्रामुख्याने आढळणारा काळ लिहा. (१)

अनुभवाचे, रचनेचे एककेंद्रित्व हे कथेचे वैशिष्ट्य आहे. कादंबरी वा नाटकाप्रमाणे ती बहुकेंद्री नसते. कथेतील प्रसंग, पात्रे, वातावरण मर्यादित असते म्हणूनच ती लहान असते, लघू असते. ती पसरट नसते. तिचे स्वरूप स्फुट (छोटे) असते.

सर्वसाधारणपणे कथा भूतकाळात लिहिली जाते. कथेत होऊन गेलेल्या घटनांविषयीचे निवेदन असते. उदा., एक होते गाव. तिथे एक दानशूर माणूस राहायचा; ही अशी वाक्यरचना सर्वसाधारणपणे कथेत आढळते. कथेत एखादी हकीकत असते, घडून गेलेले प्रसंग असतात, त्यांचे वर्णन असते. त्यामुळे आपोआपच कथालेखनासाठी भूतकालीन निवेदनशैली वापरली जाते.

कथा मानवी जीवनाचा थेटपणे वेध घेते. ती जीवनस्पर्शी असते. राजाराणी असो वा एखादा टॅक्सीड्रायव्हर, नर्स असो वा गावातला लोकसेवक; त्या प्रत्येकाच्या जीवनातील घटनांचा, भावभावनांचा, वैचारिक उलथापालथींचा धांडोळा घेण्याची ताकद कथेत असते. कथेला एकही जीवनविषय वर्ज्य नाही. बालपणी काऊचिऊच्या रूपाने मानवी जीवनात प्रवेश करणारी कथा आयुष्यात ठाण मांडून बसलेली असते. जीवनाचा वेध घेण्याचे हे वैशिष्ट्य कथेची खासियत आहे.

सादरीकरण म्हणजे सादर केले जाणे, सांगणे, कथन करणे. कथा सादर केली जाते. कथामाला, बालकमेळावे, बालसाहित्य संमेलने इथे आवर्जून कथा सांगितल्या जातात.

(ii) कथालेखनात घेतले जाणारे जीवनविषय थोडक्यात लिहा. (२)

(आ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन कृती सोडवा : (६)

(य) 'शोध' या कथेतील टॅक्सी ड्रायव्हरचे स्वभावविशेष लिहा.

(र) बापू गुरुजींचा मुलगा वारल्यानंतर बोर्डिंगातल्या मुलांच्या झालेल्या अवस्थेचे वर्णन करा.

(ल) 'शोध' या कथेतील भिडे दाम्पत्याची सामाजिक बांधिलकी स्पष्ट करा.

(व) बापू गुरुजींनी शाळा सुरू करण्यासाठी केलेले प्रयत्न थोडक्यात लिहा.

विभाग ४ - उपयोजित मराठी

१४

प्र. ४. (अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन कृती सोडवा : (४)

(i) व्यक्तीमधील 'माणूस' समजून घेण्यासाठी मुलाखत असते, हे स्पष्ट करा.

(ii) 'माहितीपत्रक म्हणजे अप्रत्यक्षपणे जाहिरातच असते,' हे विशद करा.

(iii) अहवालाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

(iv) वृत्तलेखनाची गरज थोडक्यात लिहा.

(आ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन कृती सोडवा : (१०)

(i) 'मुलाखतीची पूर्वतयारी' खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा :

पूर्वतयारीची गरज ..... ज्यांची मुलाखत घ्यायची त्यांची संपूर्ण माहिती ..... मुलाखतीचे उद्दिष्ट ..... लागणारा वेळ व श्रोतृवर्ग ..... मुलाखतीचे माध्यम.

(ii) 'अहवाल लेखनाची वैशिष्ट्ये' खालील मुद्द्यांना अनुसरून स्पष्ट करा :

वस्तुनिष्ठता आणि सुस्पष्टता ..... विश्वसनीयता ..... सोपेपणा..... शब्दमर्यादा ..... नि:पक्षपातीपणा.

(iii) खालील मुद्द्यांच्या आधारे माहितीपत्रकाच्या रचनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा :

'माहिती'ला प्राधान्य ..... उपयुक्तता ..... वेगळेपणा ..... आकर्षक मांडणी (लेआऊट) ..... भाषाशैली.

(iv) वृत्तलेखासाठी विषय कसे सुचतात, ते खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा :

बातमी ..... व्यक्तिगत अनुभव ..... भेटीगाठी ..... निरीक्षण ..... अवतीभोवतीचा परिसर.

विभाग ५ - व्याकरण व लेखन

२०

याकरण घटक व वाक्प्रचार

कती ५. (अ) सूचनेनुसार कृती करा : (१०)

(i) (य) योग्य पर्याय निवडा : (१)

पांढरा रंग सर्वांना आवडतो.

वरील विधानाचे योग्य प्रश्नार्थी वाक्य ओळखून लिहा :

(१) पांढरा रंग आवडतो का?

(२) पांढरा रंग का आवडत नाही?

(३) पांढरा रंग कुणाला आवडत नाही?

(४) पांढरा रंग का आवडतो?

(र) सूचनेप्रमाणे सोडवा : (१)

ही चांगली कल्पना आहे.

(नकारार्थी वाक्य करा.)

(ii) योग्य पर्याय निवडा : (१)

(य) 'घरमालक' या सामासिक शब्दातील समास ओळखून लिहा.

(१) बहुव्रीही समास

(२) अव्ययीभाव समास

(३) द्वंद्वं समास

(४) तत्पुरुष समास

(र) 'मानधन' या सामासिक शब्दातील समासाचे नाव लिहा. (१)

(iii) (य) योग्य पर्याय निवडा : (१)

शेतकऱ्याने फुलांची रोपे लावली. या वाक्यातील प्रयोग ओळखा :

(१) कर्तरी प्रयोग

(२) कर्मणी प्रयोग

(३) भावे प्रयोग

(४) यांपैकी नाही

(र) योग्य पर्याय निवडा : (१)

कर्तरी प्रयोगाचे वाक्य ओळखून लिहा :

(१) लोक घोषणा देतात.

(२) कमलने बक्षीस मिळवले.

(३) त्याने कपाटात पुस्तक ठेवले.

(४) यांपैकी नाही

(iv) (य) योग्य पर्याय निवडा : (१)

तदितर खग भेणे वेगळाले पळाले।
उपवन – जल – केली जे कराया मिळाले॥
स्वजन, गवसला जो, त्याजपाशी नसे तो।
कठिण समय येता कोण कामास येतो?

वरील काव्यपंक्तीतील अलंकार ओळखून लिहा :

(१) अपन्हुती

(२) अतिशयोक्ती

(३) अर्थान्तरन्यास

(४) अनन्वय

(र) दात नव्हे हत्या तर कुंदकळ्या.
वरील वाक्यातील उपमान ओळखा. (१)

(v) (य) 'अगतिक होणे' या वाक्प्रचाराचा अर्थ खालील पर्यायांतून ओळखून लिहा : (१)

(१) निरुत्तर होणे.

(२) निरुपाय होणे.

(३) गती थांबणे.

(४) हीनदीन होणे.

(र) 'अगतिक होणे' या वाक्प्रचाराचा वाक्यात उपयोग करा. (१)

Subject Code **J-209**

Seat No. | | | | | | | |

(आ) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर सुमारे २०० ते २५० शब्दांत निबंध लिहा : (१०)

(i) आमची अविस्मरणीय सहल

(ii) माझा आवडता कलावंत

(iii) नदीचे मनोगत

(iv) भ्रमणध्वनी (मोबाईल) बंद झाले तर .....

(v) आजची स्त्री

◆◆◆

Subject Code J-201

Seat No. | | | | | | | |

E

DATE : 16/06/2026

Time : 11.00 - 2.00

SUBJECT : ENGLISH (01)

DURATION : 3 Hours | TOTAL PAGES : 15 | TOTAL MARKS : 80

Important instructions :

(i) Each activity has to be answered in a full sentence/s. One word answers will not be given credit. Just the correct activity number written in case of options will not be given credit.

(ii) Web diagrams, flow charts, tables, etc. are to be presented exactly as they are with answers.

(iii) In point 2 above, just words without the presentation of the activity format, will not be given credit. Use of colour pencils/pens, etc. is not allowed. (Only blue/black pens are allowed.)

(iv) Multiple answers to the same activity will be treated as wrong and will not be given any credit.

(v) Maintain the sequence of the Sections/Question Nos./Activities throughout the activity sheet.

SECTION - I : PROSE

(Reading for Comprehension, Language Study, Summary and Mind Mapping)

Q. 1. (A) Read the extract and complete the activities given below : (12) 16

Entertainment and Media : In the field of entertainment and media, Big Data focuses on targeting people with the right content at the right time. Based on your past views and your behaviour online you will be shown different recommendations. This technique is

popularly used by Netflix and Youtube to increase engagement and drive more revenues.

Now, even television broadcasters are looking to segment their viewer's database and show different advertisements and shows accordingly. This will allow better revenue from ads and will provide a more engaging user experience.

Education Industry : Big Data has inundated the education industry. It has transformed it in leaps and bounds. Now we have information about the students, their study patterns, and we can now prepare customized and dynamic learning programmes according to the need of an individual student. Every student's comprehension level is different. The course material can now be designed catering to different requirements of the students. Big Data makes it convenient to understand their choices, their difficulties, information regarding various courses and their specialities; we also have an access to the results. From the results we can gauge the progress of the students, understand his strengths and weaknesses. This will also help in guiding the student regarding the best career for him based on his mental make-up and abilities. An in-depth study of all this would definitely give new insights into the education industry and help in improving the operational effectiveness and working of educational institutes. This would in general, enhance progress of all students. Big Data has provided a solution to one of the biggest pitfalls in the education industry, that is one - size - fits - all.

A1. Read the following statements and write <u>TWO</u> correct statements that state the theme of the extract : (2)

(i) Big Data helps educational institutes in decision making and improving efficiency.

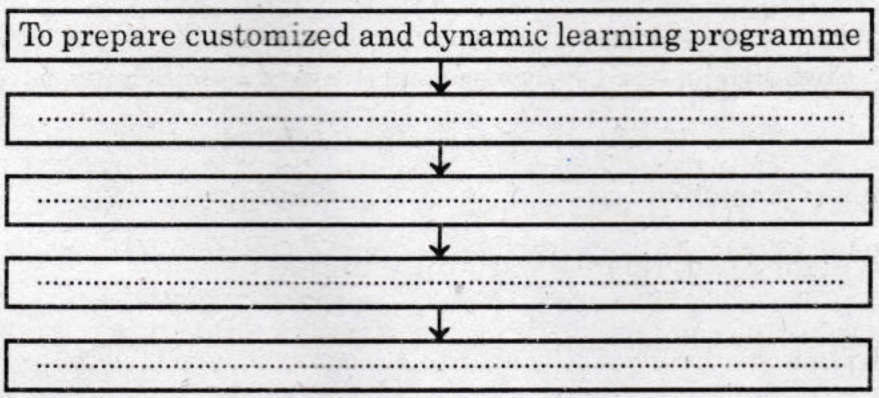
(ii) Only Netflix and Youtube are reaping the benefits of Big Data.

(iii) Big Data helps entertainment and media to understand and predict audience preferences.

(iv) Big Data can help in gauging student's weakness.

A2. Netflix and Youtube used big data to increase engagement of the viewers and earn more revenues. Support your answer with proper evidences from the extract. (2)

A3. Complete the flow chart on the role of big data in educational industry. One is done for you. Find information from the extract and complete the flow chart. (2)

A4. Write the precautions one should take while using social media. (2)

A5. Do as directed : (2)

(i) Every student's comprehension level is different.
(Choose the correct 'Negative Sentence' from the options given below and write it.)

(a) Every student's comprehension level is not different.

(b) Every student's comprehension level is not the same.

(c) Every student's comprehension level is not that much different.

(d) Every student's comprehension level is not critical.

(ii) This will help in guiding the students for the best career.

(Choose the correct option replacing the modal auxiliary expressing 'Advice' and write it.)

(a) This can help in guiding the students for the best career.

(b) This must help in guiding the students for the best career.

(c) This may help in guiding the students for the best career.

(d) This should help in guiding the students for the best career.

A6. Vocabulary : (2)

Find out the words/phrases from the extract which mean:

(a) Enrich (b) Income

(c) Engulfed (d) Rapidly

(B) Language Study (Non-Textual Grammar) (4)

B1. Do as directed : (3)

(i) There are no unemployed, no slackers in a civilised society. (1)

(Choose the correct option from the given alternatives showing the correct use of 'Neither ___ nor' and write it.)

(a) There are neither unemployed nor slackers in a civilised society.

(b) There were neither unemployed nor slackers in a civilised society.

(c) There are neither unemployed and nor slackers in a civilised society.

(d) There are neither employed nor slackers in a civilised society.

(ii) Sandip said to Rushika, "Do you like to take part in sports competition?" (1)

(Choose the correct 'Indirect Speech' from the given options and write it.)

(a) Sandip asked Rushika if / whether she liked to take part in sports competition.

(b) Sandip told Rushika if / whether she likes to take part in sports competition.

(c) Sandip asks Rushika if / whether she liked to take part in sports competition.

(d) Sandip asked Rushika if / whether you like to take part in sports competition.

(iii) When the officer fired his assistant, he heaved a sigh of relief. (1)

(Choose the correct option from the given alternatives showing the correct use of 'No sooner ____ than' and write it.)

(a) No sooner do the officer fired his assistant than he heaved a sigh of relief.

(b) No sooner does the officer fire his assistant than he heaved a sigh of relief.

(c) No sooner did the officer fire his assistant than he heaved a sigh of relief.

(d) No sooner than the officer fired his assistant, he heaved a sigh of relief.

B2. Spot the error and rewrite the correct sentence : **(1)**

Rutuja is one of the best student in using new technology.

Q. 2. (A) Read the extract and complete the activities given below : (12) 18

As a boy, Dalkoff was terribly insecure and shy. He had few friends and no self-confidence. Then one day in October 1965, his high-school English teacher, Ruth Brauch, gave the class an assignment. The students had been reading *'To Kill a Mockingbird.'* Now they were to write their own chapter that would follow the last chapter of the novel.

Dalkoff wrote his chapter and turned it in. Today he cannot recall anything special about the chapter he wrote, or what grade Mrs. Brauch gave him. What he does remember - what he will never forget - are the four words Mrs. Brauch wrote in the margin of the paper : "This is good writing."

Four words. They changed his life.

"Until I read those words, I had no idea of who I was or what I was going to be," he said. "After reading her note, I went home and wrote a short story, something I had always dreamed of doing but never believed I could do."

Over the rest of that year in school, he wrote many stories and always brought them to school for Mrs. Brauch to evaluate. She was encouraging, tough and honest. "She was just what I needed," Dalkoff said.

He was named co-editor of his high-school newspaper. His confidence grew; his horizons broadened; he started off on a successful, fulfilling life. Dalkoff is convinced that none of this would have happened had that woman not written those four words in the margin of his paper.

For his 30th high-school reunion, Dalkoff went back and visited Mrs. Brauch, who had retired. He told her what her four words had done for him. He told her that because she had given him the confidence to be a writer, he had been able to pass that confidence on to the woman who would become his wife, who became a writer herself.

 Subject Code **J-201** Seat No. | | | | | | | |

A1. Read the following statements and arrange them in proper sequence : (2)

(a) Dalkoff contributed as co-editor to his high school newspaper.

(b) Dalkoff wrote a short story for the first time.

(c) Dalkoff met Mrs. Brauch after her retirement.

(d) Class assignment was given by Mrs. Brauch.

A2. Describe Dalkoff's visit to his High-school's 30th reunion. (2)

A3. 'They changed his life.' Here 'They' means ..... and write 'the change' they brought in his life. (2)

A4. 'The reward or the words of praise,' what you will remember the most. Justify your view point. (2)

A5. Do as directed : (2)

(i) The students had been reading *'To Kill a Mockingbird.'* (Choose the correct option from the given alternatives showing the correct use of 'Future Perfect Tense' and write it.)

(a) The students will have been reading *'To Kill a Mockingbird.'*

(b) The students will be reading *'To Kill a Mockingbird.'*

(c) The students will be read *'To Kill a Mockingbird.'*

(d) The students will have read *'To Kill a Mockingbird.'*

(ii) He was named co-editor of his high-school newspaper. (Choose the correct option from the given alternatives showing the correct use of 'Active Voice' and write it.)

(a) His high-school newspaper named him as a co-editor.

(b) They named him co-editor of his high-school newspaper.

(c) He was named by them as a co-editor of his high-school newspaper.

(d) They name him co-editor of his high-school newspaper.

A6. Match the column : (2)

Match the words / phrases in column 'A' with their meaning in column 'B' :

(A)	(B)
(1) recall	(a) give to another person
(2) shy	(b) assure
(3) pass on	(c) timid
(4) convince	(d) remember

(B) Summarising : (3)

Write a 'Summary' of the above extract by using the following points : Class assignment – teacher's encouraging feedback in the margin – fulfilment of the dream – Dalkoff as co-editor – School reunion experience.

(C) Mind Mapping : (3)

Prepare a mind map on the topic – 'Role of newspapers in Society,' expressing and presenting your own ideas, flow, design and structure.

SECTION - II : POETRY

(Poetry and Appreciation)

Q. 3. (A) Read the extract and complete the activities given below : (10) 14

My father travels on the late evening train
Standing among silent commuters in the yellow light
Suburbs slide past his unseeing eyes
His shirt and pants are soggy and his black raincoat
Stained with mud and his bag stuffed with books

Is falling apart. His eyes dimmed by age
Fade homeward through the humid monsoon night.
Now I can see him getting off the train
Like a word dropped from a long sentence.
He hurries across the length of the grey platform,
Crosses the railway line, enters the lane,
His chappals are sticky with mud, but he hurries onward.

A1. Identify the lines from the extract that indicate the father's 'dull, monotonous routine' and 'his least value for other.' (2)

Dull, Monotonous routine	(1) _____
Least value for other	(1) _____

A2. The passengers are described as 'silent.' Give reasons. (2)

A3. Write the difficulties you face while commuting to and from the college by public transport. (2)

A4. Name and explain the figure of speech in the following line : (2)
'Suburbs slide past his unseeing eyes.'

A5. Compose four poetic lines on the title 'My Father.' (2)

(B) Appreciation : (4)

Read the extract and write the appreciation of the poem given below :

Afoot and light-hearted I take to the open road,
Healthy, free, the world before me,
The long brown path before me leading wherever I choose.
Henceforth I ask not good-fortune, I myself am good-fortune,
Henceforth I whimper no more, postpone no more, need nothing,
Done with indoor complaints, libraries, querulous criticisms,
Strong and content I travel the open road.
The earth, that is sufficient,

I do not want the constellations any nearer,
I know they are very well where they are,
I know they suffice for those who belong to them.
(Still here I carry my old delicious burdens,
I carry them, men and women, I carry them with me wherever I go,
I swear it is impossible for me to get rid of them,
I am fill'd with them, and I will fill them in return.)

SECTION - III

(Writing Skills)

Q. 4. Complete the activities as per the instructions given below : 16

(A) Attempt 'Any One' of the following activities : (4)

(I) Virtual Message :

Jeevan's parents have gone to a gym. He is alone at home and he suddenly starts feeling uneasy, sick and weak. He has to attend a very important interview for a new job.

Therefore he has to leave home early. As he is feeling unwell, he wants his father to pick him up at around 2 p.m. from the interview site.

Draft a virtual message from Jeevan to his father in about 50 words in a proper standard format.

OR

(II) Statement of purpose :

You wish to pursue your graduation at a reputed university in any stream of your choice. You have fixed your career goals and also have similar background to achieve your dreams.

Taking help of the above information prepare a Statement of

Purpose (SOP) in about 150 words as a part of your application process to get admission at a university of your choice.

OR

(III) Group Discussion :

Imagine yourself and two other student participants in a group discussion arranged by your English teacher. The topic is 'Is Money the Key to Happiness?'

Prepare suitable dialogues for each participant to express their opinions on the given topic.

(B) Attempt 'Any One' from the given activities : (4)

(I) E-mail :

You wish to visit a tourist centre, Lonavala with your family members. Write an e-mail to the manager of the tourist centre, asking details about room types and charges, food arrangements and other details.

OR

(II) Report Writing :

Imagine, you are the cultural secretary of your college. Recently your college organized an Inter-college Youth Festival with competitions like singing, debate, dance and art.

Write a report in about 100/150 words for your college magazine covering the event's date, venue, chief guest, participation, results and overall experience.

OR

(III) Interview :

Imagine, you have to conduct an interview of a reputed doctor with the help of the format given below.

Draft questions on the given fields.

(Do not change the sequence of the questions.)

Name of the interviewee :	
Area of success / Reputation :	
Date / Venue / Time :	
Duration of Interview :	
Questions to be based on :	
(1) Choice of profession (2) Area of specialization (3) Most challenging case (4) Success/Achievement (5) Stress management (6) Work balance (7) Goals / Dreams (8) Advice	

(C) Attempt 'Any One' of the following activities : (4)

(I) Speech :

Imagine you have to deliver a speech in your class room on 'Human Future with AI (Artificial Intelligence).'

Draft a speech in about 150 words on the given topic.

OR

(II) Compering :

Your college is celebrating Independence Day. Draft a compering script for the flag hoisting ceremony and cultural programme.

You may use the following points :

(Greeting with patriotic spirit, welcoming dignitaries, flag hoisting and national anthem, cultural fest programme, patriotic message)

OR

(III) Expansion of Idea :

Expand the following idea with the help of the points given below in about 100/150 words.

'Forgiveness is often better than punishment'

— Importance of forgiveness
— Humanity
— Punishment not always useful
— Add your own points

(D) Attempt 'Any One' of the following activities : (4)

(I) Review :

Write a review on a film you have recently watched using the points given below in about 150 words.

— Title, subject, story
— Cinematography, music, presentation
— Producer, director, characters
— Personal views, evaluation, recommendation

OR

(II) Blog :

Write a blog post in a proper format for a student hobby club website on the topic "Read for Survival" in about 100-150 words. You may take the help of the following points :

— Catchy title and introduction
— Types of books you enjoy
— Benefits of reading
— Personal touch
— Conclusion

OR

(III) Appeal :

Prepare an appeal on the topic 'Say No to Plastic' with the help of the following points.

— Attractive slogans
— Use of logo/pictures
— Persuasive appeal
— Add your own points

SECTION - IV

(LITERARY GENRE - NOVEL)

Q. 5. (A) Complete the activities given below as per the instructions : (4) 16

(I) Match the columns given below in column A 'Types of novel' to column B 'Language origin' (2)

Column 'A'	Column 'B'
(1) Picaresque	(a) Latin
(2) Epistolary	(b) Spanish
(3) Bildungsroman	(c) Italian
(4) Novella	(d) German

(II) State whether the following statements are 'True or False' and write them : (2)

(a) Psychological novel means the flow of thought.
(b) The pulp fiction era provided a building ground for a detective fiction.
(c) Realistic novel narrates the adventures of the protagonist.
(d) Hercule Poirot is the evergreen detective character created by Agatha Christie.

(B) Answer in about 50 words to the questions given below : **(4)**

(I) Write a short note on Denham's viewpoint on P.T. in 'To Sir, With Love.' (2)

(II) When the turn of Mr. Braithwaite's class came, he sat up anxiously. Explain with reference to the novel, 'To Sir, With Love.' (2)

(C) Answer in about 50 words to the questions given below : **(4)**

(I) Passepartout blamed himself for his master's misfortune in 'Around the World in Eighty Days.' Give reasons. (2)

(II) Explain the significance of the statement 'You have made a mistake of one day!' in giving a justifiable ending in 'Around the World in Eighty Days.' (2)

D) Answer in about 50 words to the questions given below: **(4)**

(I) Sherlock Holmes established a connection between Captain Morstan's disappearance and receipt of pearls in 'The Sign of Four.' Elaborate. (2)

(II) Describe a character sketch of Mary Morstan as a model client in 'The Sign of Four.' (2)

◆◆◆

Subject Code J-271

Seat No. | | | | | | | |

M

DATE : 23/06/2026

SUBJECT : HISTORY (38)

Time : 11.00 - 2.00

DURATION : 3 Hours | TOTAL PAGES : 8 | TOTAL MARKS : 80

सूचना : (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उजव्या बाजूस गुण दर्शविलेले आहेत.

(iii) उत्तरपत्रिकेमध्ये आकृत्या पेनानेच काढाव्यात.

(iv) प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर नवीन पानांवर सुरू करावे.

प्र. १. (अ) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून पूर्ण विधाने पुन्हा लिहा : (६) १०

(i) आफ्रिका खंडाला वळसा घालणारा -------- हा पहिला दर्यावर्दी होता.

(अ) हेन्री द नॅव्हीगेटर (ब) मार्को पोलो

(क) बार्थोलोम्यु डायस (ड) कोलंबस

(ii) इंग्लंडच्या ------ ने कंपनीला पूर्वेकडील देशांशी व्यापार करण्याचा परवाना दिला.

(अ) सर जॉर्ज ऑक्झिंडेन (ब) राणी एलिझाबेथ पहिली

(क) राजकन्या ब्रॅगंझा (ड) दुसरा चार्ल्स

(iii) छत्रपती शिवाजी महाराज आणि इंग्रज यांचा संबंध सर्वप्रथम ------- प्रकरणात आला.

(अ) कुडाळ स्वारी (ब) अफजल खान

(क) सिद्दी जोहर (ड) राज्याभिषेक

(iv) हैदराबाद संस्थानाच्या मुक्तिलढ्याचे नेतृत्व ------- यांनी समर्थपणे केले.

(अ) राजा हरिसिंग (ब) स्वामी रामानंद तीर्थ

(क) पंडित महादेवशास्त्री जोशी (ड) केशवराव जेधे

(v) एच.एस. विल्यम यांनी ------- ऐक्याचा विचार मांडला.

(अ) आशियाई (ब) ऑस्ट्रेलियन

(क) अमेरिकन (ड) आफ्रिकी

(vi) १९४७च्या जिनिव्हा परिषदेत जो करार झाला तो ------- करार म्हणून ओळखला जातो.

(अ) सिएटो (ब) नाटो

(क) गॅट (ड) सार्क

(ब) पुढील प्रत्येक संचामधील 'ब' गटातील चुकीची जोडी दुरुस्त करून लिहा : (४)

(i)

'अ' गट		'ब' गट
(अ) पहिले ब्रह्मीयुद्ध	—	लॉर्ड ॲम्हर्स्ट
(ब) दुसरे ब्रह्मीयुद्ध	—	लॉर्ड डलहौसी
(क) तिसरे ब्रह्मीयुद्ध	—	लॉर्ड डफरीन
(ड) अमेरिकन स्वातंत्र्याचा जाहिरनामा	—	जॉर्ज वॉशिंग्टन

(ii)

'अ' गट		'ब' गट
(अ) फिरंग	—	पोर्तुगीज ब्लेडने बनलेली भारतीय तलवार
(ब) फिरंगी	—	पोर्तुगीज आणि कालांतराने सर्व युरोपियन
(क) बारदेश	—	गोव्याच्या उत्तरेकडील प्रदेश
(ड) चौथाई	—	करदात्याच्या एकूण उत्पन्नाचा $\frac{१}{१०}$ भाग

(iii)

'अ' गट		'ब' गट
(अ) बांडुंग	—	बर्लिन परिषद
(ब) पॅरिस	—	१९१९ मधील पहिली अखिल आफ्रिका ऐक्य परिषद
(क) लंडन	—	१९०० मधील पहिली अखिल आफ्रिका ऐक्य परिषद
(ड) मँचेस्टर	—	आफ्रिकी ऐक्य परिषद

(iv)

'अ' गट		'ब' गट
(अ) राहीबाई पोपेरे	—	कळसुबाई परिसर बियाणे संवर्धन समिती
(ब) भाऊ काटदरे	—	रायगड निसर्ग मित्र संस्था
(क) प्रेमसागर मेस्त्री	—	सी-स्कॅप संस्था
(ड) हमीद दलवाई	—	मुस्लिम सत्याशोधक समाज

(अ) ऐतिहासिक व्यक्ती, ठिकाण, घटना या संबंधीची नावे लिहा : (४) ८

(i) वराहमिहीर यांनी लिहिलेला ग्रंथ -

(ii) इंग्लंडचा राजा दुसरा चार्ल्स यांच्या होणाऱ्या पत्नीचे नाव -

(iii) पहिल्या महायुद्धातील इंग्लंड, फ्रान्स, रशिया, इटली, आणि अमेरिका या राष्ट्रांचा गट -

(iv) कॉमनवेल्थ गेम्सची संकल्पना यांनी मांडली -

(ब) दिलेल्या कारणांपैकी योग्य कारण निवडून विधाने पूर्ण करा : (४)

(i) म्यानमारवर कब्जा मिळवणे हे ब्रिटिशांचे उद्दिष्ट्य होते. कारण -

(अ) ब्रिटिशांना साम्राज्य विस्तार करायचा होता.

(ब) म्यानमारमधील नैसर्गिक साधनसंपत्ती आणि हक्काची बाजारपेठ यावर ताबा मिळविणे ब्रिटिशांच्या दृष्टीने महत्त्वाचे होते.

(क) ब्रिटिशांना युरोपीय वसाहतवादी स्पर्धेत पुढे राहायचे होते.

(ड) म्यानमारचा राजा थिबा याला त्यांना धडा शिकवायचा होता.

(ii) राजा हरिसिंग यांनी काश्मीरच्या संरक्षणासाठी भारताकडे मदत मागितली. कारण -

(अ) काश्मीरच्या पाकिस्तानी सीमेवरील सशस्त्र टोळ्यांचा बंदोबस्त करण्यासाठी.

(ब) काश्मीरचे नैसर्गिक सौंदर्य टिकविण्यासाठी.

(क) काश्मीरचे युरोपीय टोळ्यांपासून संरक्षण करण्यासाठी.

(ड) काश्मीरच्या युरोपीय पर्यटकांना काश्मीरमध्ये संरक्षण देण्यासाठी.

(iii) दुसऱ्या महायुद्धानंतर 'संयुक्त राष्ट्रे' या आंतरराष्ट्रीय संघटनेची स्थापना झाली. कारण –

(अ) पराभूत राष्ट्रांना दबावाखाली ठेवण्यासाठी.

(ब) साम्राज्य विस्तार करण्यासाठी.

(क) जागतिक शांतता प्रस्थापित करण्यासाठी.

(ड) निरक्षरता दूर करण्यासाठी.

(iv) भारताने जागतिक व्यापार संघटनेचे सभासदत्व स्वीकारले. कारण –

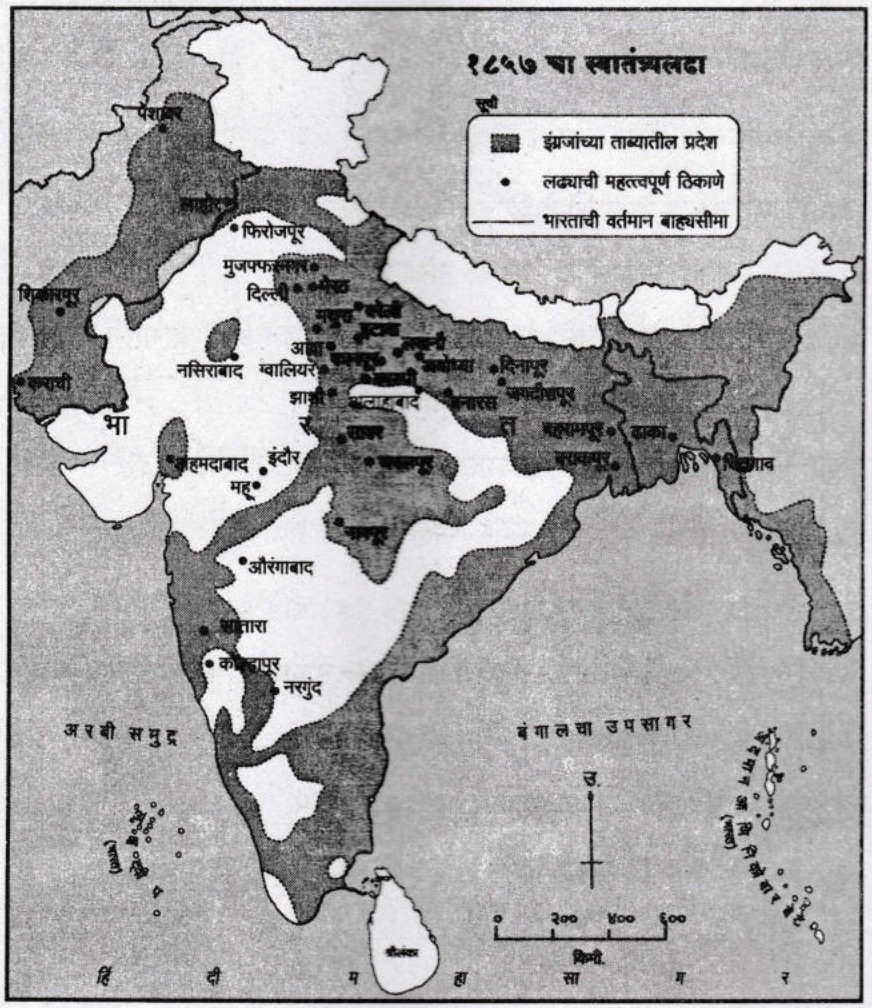
(अ) भारताला इतर देशांशी व्यापारी स्पर्धा करावयाची होती.

(ब) भारत जागतिक अर्थव्यवस्थेपासून लांब राहू शकत नव्हता.

(क) भारताला मुक्त अर्थव्यवस्था स्वीकारावयाची होती.

(ड) भारताला जागतिक पातळीवर नेतृत्व करावयाचे होते.

प्र. ३. (अ) पुढील नकाशाचे निरीक्षण करून दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (५) १३

End of Page 4

(i) वरील नकाशा कोणत्या विषयाशी संबंधित आहे?

(ii) वर्तमान महाराष्ट्रात असलेले उठाव झालेले एक ठिकाण लिहा.

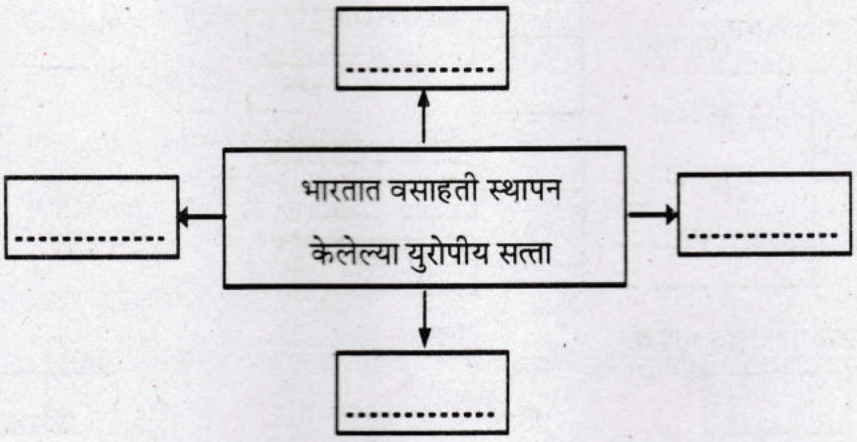
(iii) वर्तमान पाकिस्तानमधील एका उठावाचे ठिकाण लिहा.

(iv) भारताच्या दक्षिणेकडील शेजारी राष्ट्र कोणते?

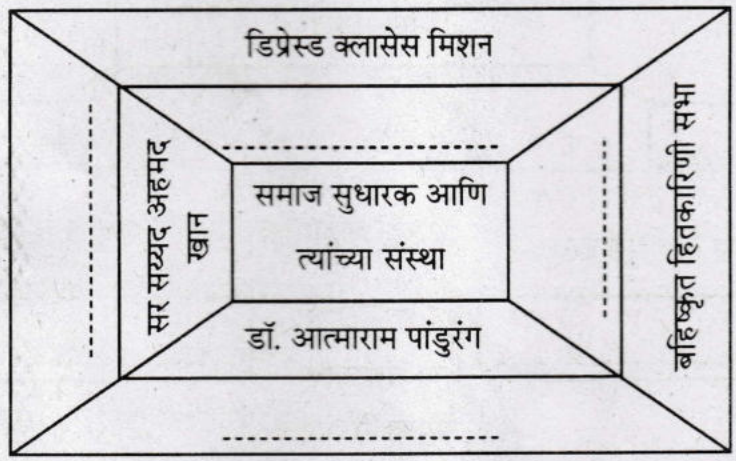
(v) अरबी समुद्रातील भारतीय बेटाचे नाव लिहा.

(ब) दिलेली संकल्पना चित्रे पूर्ण करा (कोणतेही चार) : (८)

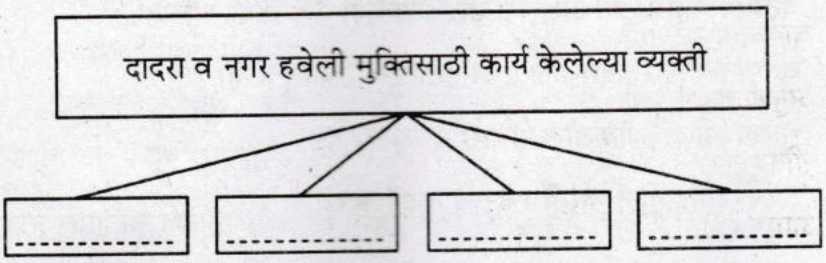
(i) संकल्पना चित्र पूर्ण करा -

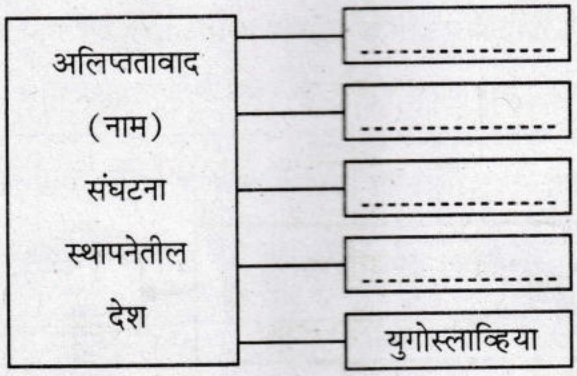
(ii) संकल्पना चित्र पूर्ण करा :

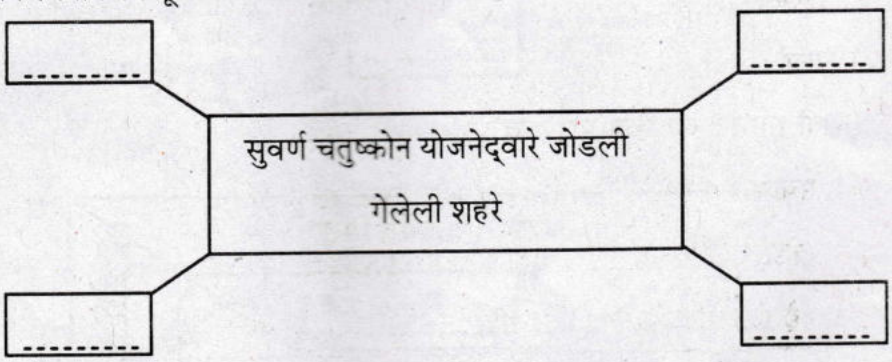
(iii) संकल्पना चित्र पूर्ण करा :

(iv) संकल्पना चित्र पूर्ण करा :

(v) संकल्पना चित्र पूर्ण करा :

(vi) संकल्पना चित्र पूर्ण करा :

(अ) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) : (६) [१५]

(i) कार्ताझ

(ii) वायकोम सत्याग्रह

(iii) अनुशीलन समिती

(iv) शीतयुद्ध

(v) आयुष (AYUSH)

(ब) पुढील विधाने सकारण स्पष्ट करा (कोणतीही तीन) : (९)

(i) अमेरिकन स्वातंत्र्ययुद्धात 'बोस्टन-टी-पार्टी' ही घटना घडली.

(ii) इंग्रज-फ्रेंच यांच्यात 'कर्नाटक युद्धे' झाली.

(iii) दुसरे महायुद्ध घडून आले.

(iv) १९४८मध्ये ब्रिटिशांनी म्यानमारला स्वातंत्र्य दिले.

(v) 'स्पीड-पोस्ट' सेवा विश्वसनीय आणि गतिमान झाली आहे.

तुमचे मत नोंदवा (कोणतेही तीन) : [९]

(i) युरोपात १७व्या शतकात निसर्गाचा अभ्यास करणाऱ्या शास्त्रज्ञांनीच आधुनिक ज्ञानाचा पाया घातला.

(ii) पोर्तुगीजांनी भारतात वसाहती स्थापन केल्या.

(iii) महाराजा सयाजीराव गायकवाड यांचे धोरण पुरोगामी समजले जाते.

(iv) आफ्रिका खंडाच्या निर्वसाहतीकरणाची प्रक्रिया सुरू झाली.

(v) पर्यटन क्षेत्र हे दिवसेंदिवस प्रगत होत आहे.

पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [१०]

(i) वसाहतवादाच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.

(ii) गोवा मुक्तिलढ्याविषयी माहिती लिहा.

(iii) सार्क (SAARC) संघटनेविषयी माहिती लिहा.

---

७. खालील प्रश्नांची दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही तीन) : १५

(i) भौगोलिक शोध व शोधक यांच्याविषयी माहिती लिहा -

(अ) इब्न बतूता

(ब) कॅप्टन जेम्स कुक

(क) बार्थोलोम्यु डायस

(ii) पोर्तुगीज व मराठे यांचे संबंध स्पष्ट करा -

(अ) छत्रपती शिवाजी महाराज

(ब) छत्रपती संभाजी महाराज

(क) छत्रपती शाहू महाराज

(iii) भारतीय राष्ट्रीय सभेची (काँग्रेस) माहिती लिहा -

(अ) पार्श्वभूमी

(ब) स्थापना

(क) मवाळ-जहाल विचारसरणी

(iv) जागतिक महायुद्धांचे भारतावरील परिणाम स्पष्ट करा -

(अ) पहिले महायुद्ध

(ब) दुसरे महायुद्ध

(v) भारताचे संरक्षण विषयक धोरण स्पष्ट करा -

(अ) कारगील युद्ध

(ब) मेक-इन-इंडिया

(क) नोकरीची संधी

◆◆◆

Subject Code J-270

Seat No. | | | | | | | |

E

DATE : 23/06/2026

Time : 11.00 - 2.00

SUBJECT : HISTORY (38)

DURATION : 3 Hours | TOTAL PAGES : 8 | TOTAL MARKS : 80

Instructions :

(i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right side indicate full marks.

(iii) Draw concept maps with pen in the answer sheet.

(iv) Start a new question on a new page.

Q. 1. (A) Choose the correct alternatives and rewrite the statements : (6) **10**

(i) The first explorer to circumnavigate the African continent _____ .

(a) Henry the Navigator (b) Marco Polo

(c) Bartholomew Dias (d) Columbus

(ii) The trading licence to do trade with Eastern countries was given to the company by _____ of England.

(a) Sir George Oxenden (b) Queen Elizabeth I

(c) Princess Braganza (d) Charles II

(iii) The political relations between Chhatrapati Shivaji Maharaj and the British began due to the episode.

(a) Kudal Campaign (b) Afzal Khan

(c) Siddi Johar (d) Coronation

(iv) Hyderabad's struggle of freedom was led skillfully by _____.

(a) King Hari Singh

(b) Swami Ramanand Tirth

(c) Pandit Mahadevshastri Joshi

(d) Keshavrao Jedhe

(v) H.S. Williams was the first person to think of _____ unity.

(a) Asian (b) Australian

(c) American (d) African

(vi) A legal agreement was signed in Geneva in 1947 which is known as _____.

(a) SEATO (b) NATO

(c) GATT (d) SAARC

(B) Find the incorrect pairs from every set in group 'B' and write the correct ones : (4)

(i)

Group 'A'		Group 'B'
(a) First Anglo Burmese War	—	Lord Amherst
(b) Second Anglo Burmese War	—	Lord Dalhousie
(c) Third Anglo Burmese War	—	Lord Dufferin
(d) Declaration of Independence of America	—	George Washington

(ii)

Group 'A'		Group 'B'
(a) Firang	—	Indian sword made with Portuguese blades
(b) Firangis	—	Portuguese later applied to all Europeans
(c) Bardesh	—	The Northern region of Goa
(d) Chauthai	—	One tenth income of the tax payer

(iii)

Group 'A'		Group 'B'
(a) Bandung	—	Berlin Conference
(b) Paris	—	The first pan African congress in 1919

	(c)	London	—	The first conference of 'African Association' in 1900
	(d)	Manchester	—	African unity conference
(iv)		Group 'A'		Group 'B'
	(a)	Rahibai Popere	—	Kalsubai Parisar Biyanee Samvardhan Samiti
	(b)	Bhau Katdare	—	Raigad Nisarg Mitra
	(c)	Premsagar Mestri	—	SEESCAP Organization
	(d)	Hamid Dalwai	—	Muslim Satyashodhak Samaj

2. (A) Write the names of historical places/persons/events/countries: (4) 8

(i) The treatise written by Varahmihir –

(ii) Charles II, King of England was engaged to –

(iii) The name of the group of nations including England, France, Russia, Italy and America in the first World War –

(iv) The idea of Commonwealth Games was introduced by –

(B) Choose the correct reasons and complete the sentences : (4)

(i) The British wanted to gain control over Myanmar, because _____.

(a) they wanted to expand their empire.

(b) it was very important for them to control the natural resources and market in Myanmar.

(c) they wanted to be on the forefront in the colonial competition amongst the European nations.

(d) they wanted to teach a lesson to King Thibaw of Myanmar.

(ii) King Hari Singh asked India for help, because _____

(a) to protect Kashmir from armed intruders from the Pakistan border.

(b) to protect natural beauty of Kashmir.

(c) to protect Kashmir from European intruders.

(d) to protect European tourist in Kashmir.

(iii) United Nations Organization was established after the Second World War, _____

(a) to suppress defeated nations.

(b) to spread colonialism in all over the world.

(c) to maintain peace in all over the world.

(d) for eradication of illiteracy.

(iv) India became the member of World Trade Organization, because _____

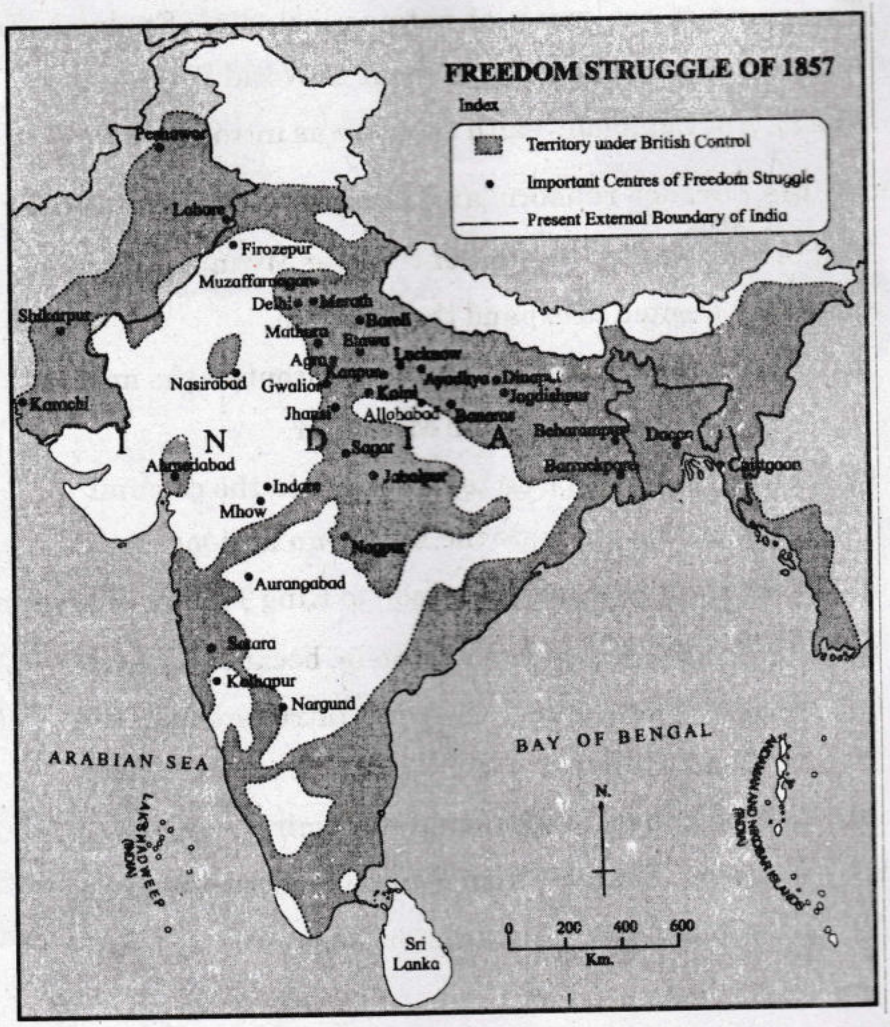
(a) India wanted to compete with other nations.

(b) India cannot stay aloof from global economy.

(c) India adopted the policy of liberalization.

(d) India wanted to be in the leading position at global level.

(A) Observe the given map and answer the questions based on it : (5) **13**

End of Page 4

(i) What information does this map give?

(ii) Name the important centres of freedom struggle located in present Maharashtra.

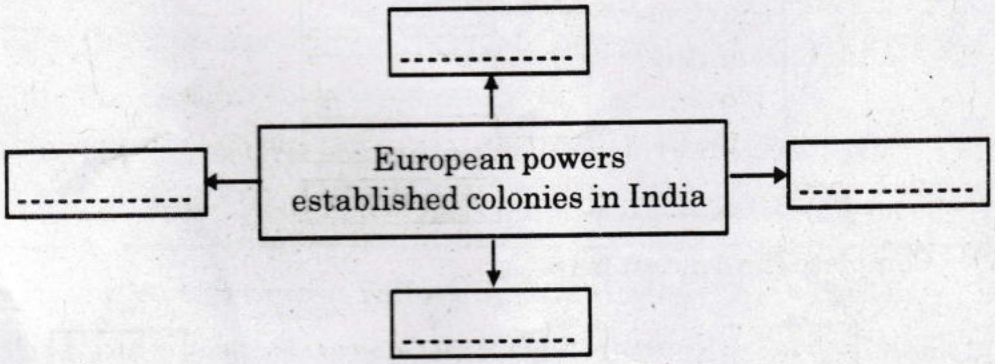
(iii) Name the important centres of freedom struggle located in present Pakistan.

(iv) Name the neighbouring country situated in southern part of India.

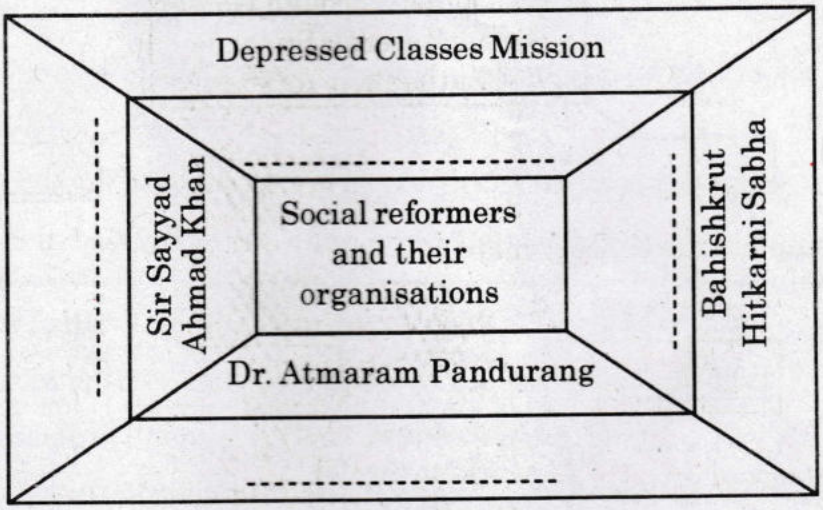
(v) Name the island situated in Arabian Sea.

(B) Complete the concept maps (Any FOUR) : (8)

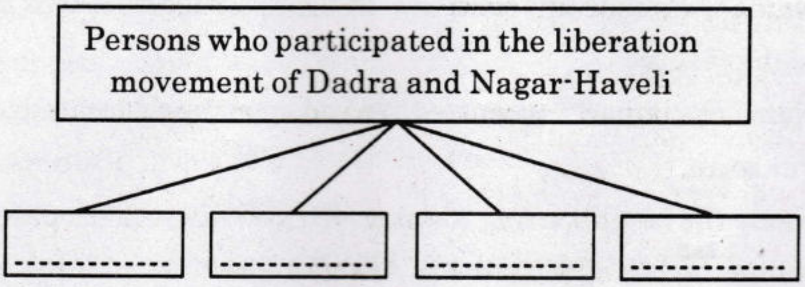
(i) Complete the concept map :

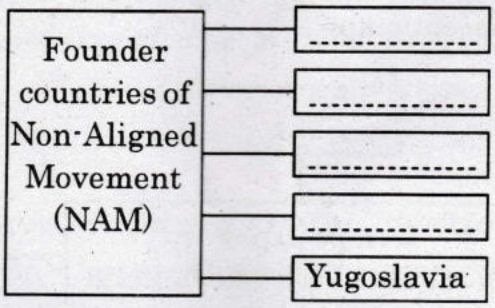
(ii) Complete the concept map :

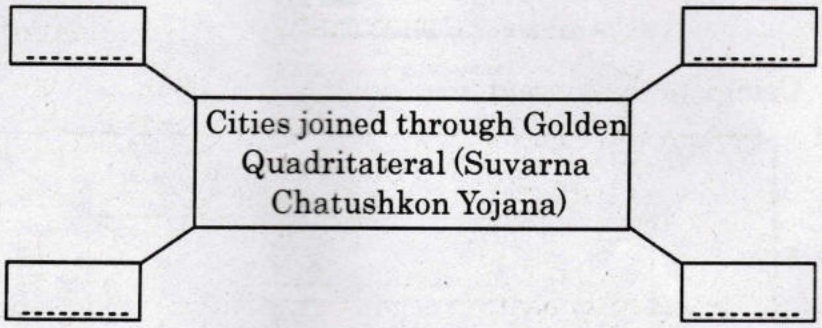
(iii) Complete the concept map :

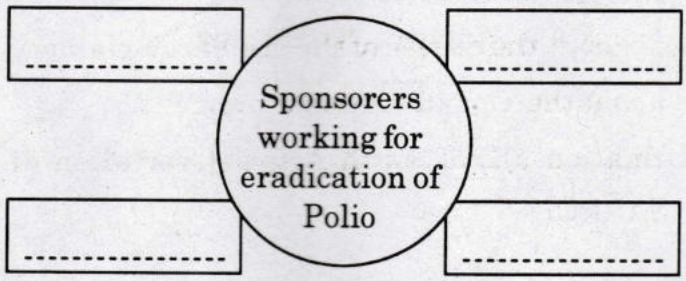
(iv) Complete the concept map :

(v) Complete the concept map :

(vi) Complete the concept map :

(A) Write short notes (Any THREE) : (6) **15**

(i) Cartaz

(ii) Vykom Satyagraha

(iii) Anusheelan Samiti

(iv) Cold War

(v) AYUSH

(B) Explain the following statements with reasons. (Any THREE): (9)

(i) The incident known as 'Boston Tea Party' happened during the American War of independence.

(ii) The 'Carnatic Wars' were fought between British and French.

(iii) The Second World War occurred.

(iv) The British granted independence to Myanmar in 1948.

(v) The Speed Post service has become more reliable and speedy.

State your opinion on the following statements (Any THREE) : **9**

(i) The European natural scientists of the 17th century led the foundation of modern science.

(ii) Portuguese established colonies in India.

(iii) The policies adopted by Maharaja Sayajirao Gaikwad are considered progressive.

(iv) The process of decolonisation began in the African continent.

(v) Tourism industry is a continuously developing field.

Answer the following questions in detail (Any TWO) : **10**

(i) Explain in detail about the causes of the rise of colonialism.

(ii) Write in detail about the 'Goa liberation movement.'

(iii) Write the information about South Asian Association of Regional Co-Operation (SAARC).

Q. 7. Answer the following questions in detail with the help of given points [15]

(Any THREE) :

(i) Write the information about geographical discoveries and explorers –

(a) Ibn Batuta

(b) Captain James Cook

(c) Bartholomew Dias

(ii) Explain the relation between Portuguese and Marathas –

(a) Chhatrapati Shivaji Maharaj

(b) Chhatrapati Sambhaji Maharaj

(c) Chhatrapati Shahu Maharaj

(iii) Write about Indian National Congress –

(a) Background

(b) Foundation

(c) Moderate and extremist thought process

(iv) Write information about the impact of World Wars on India –

(a) First World War

(b) Second World War

(v) Write about the India's defence affairs policy –

(a) Kargil War

(b) Make in India

(c) Job Opportunities

◆◆◆

Subject Code J-251

Seat No. | | | | | | | |

M

DATE : 20/06/2026

Time : 3.00 - 6.00

SUBJECT : PSYCHOLOGY (48)

DURATION : 3 Hours | TOTAL PAGES : 4 | TOTAL MARKS : 80

सूचना : (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) प्रत्येक प्रश्नाच्या उत्तराचा प्रारंभ नवीन पृष्ठावर करावा.

प्र. १. (अ) कंसातील योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा व वाक्य पुन्हा लिहा : (५) २०

(i) मनोविश्लेषणाचा विचारप्रवाह ---------- यांनी मांडला.

(जॉन वॉटसन, कार्ल रॉजर्स, डॉ. सिग्मंड फ्रॉईड)

(ii) 'प्रवाही बुद्धिमत्ता' आणि 'स्फटिक बुद्धिमत्ता' या संकल्पना ---------- यांनी मांडल्या.

(कॅटेल, थॉर्नडाईक, सॅलोव्ही)

(iii) व्यक्तीचा अत्यंत प्रभावशाली गुण ---------- गुणविशेष म्हणून ओळखला जातो.

(प्रधान, मध्यवर्ती, दुय्यम)

(iv) साधक अभिसंधान पद्धतीत ---------- ग्ग प्राण्यावर प्रयोग करण्यात आले.

(कुत्रा, उंदीर, माकड)

(v) व्यायामामुळे शरीरात ---------- स्राव वाढल्यामुळे आनंदी व उत्साही वाटते.

(इंडोमार्फिन, थायरॉक्झिन, इन्सुलिन)

(ब) खालील 'अ' व 'ब' गटांतील शब्दांच्या योग्य जोड्या लावा : (५)

'अ' गट	'ब' गट
(अ) रचनावाद	(१) अल्बर्ट बांडुरा
(ब) प्रक्षेपण तंत्र	(२) नकारात्मक विचारशैली
(क) निरीक्षणात्मक अध्ययन	(३) विल्हेम वूंट
(ड) नैराश्य	(४) शाईच्या डागांची चाचणी
(इ) सजगता	(५) अलरिस नेसर
	(६) जागरूक अवस्था

(क) खालील विधाने 'बरोबर' आहेत की 'चूक' ते लिहा : (५)

(i) मानसशास्त्र म्हणजे मानसिक प्रक्रियांचा अभ्यास करणारे शास्त्र.

(ii) भावनिक बुद्धिमत्ता वाढवणे शक्य नसते.

(iii) व्यक्तिमत्त्वाचा केवळ बाह्य स्वरूपाशी संबंध असतो.

(iv) द्विध्रुवीय विकृतीत अवसाद आणि उन्मादाची लक्षणे आलटून-पालटून जाणवतात.

(v) सामाजिक आधाराचा अभाव मानसिक अनारोग्यास कारणीभूत ठरू शकतो.

(ड) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 'एका' वाक्यात उत्तरे लिहा : (५)

(i) अमेरिकन मानसशास्त्राचा जनक कोणाला म्हणतात?

(ii) भाषिक बुद्धिमापन चाचणी म्हणजे काय?

(iii) 'इमोशन' या इंग्रजी शब्दाची उत्पत्ती लॅटिनमधील कोणत्या शब्दापासून झाली आहे?

(iv) 'छिन्नमनस्कता' हा शब्द कोणत्या मानसशास्त्राज्ञांनी सर्वप्रथम वापरला?

(v) 'ब्रॉडन आणि बिल्ड' सिद्धांत कोणी मांडला?

---

२. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २५ ते ३० शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतीही पाच) : १०

(i) सामाजिक लवचीकता म्हणजे काय?

(ii) धनात्मक सहसंबंध तुमच्या शब्दांत उदाहरणाने स्पष्ट करा.

(iii) संवेदनाचा अर्थ तुमच्या शब्दांत स्पष्ट करा.

(iv) राग ही मूलभूत भावना स्वानुभवाच्या आधारे स्पष्ट करा.

(v) आघातपश्चात तणाव विकृती म्हणजे काय?

(vi) इंटरनेटचे परावलंबित्व उदाहरणाने स्पष्ट करा.

(vii) आशावादी व्यक्तीची कोणतीही चार वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र. ३. **खालील बाबींवर प्रत्येकी ५० ते ६० शब्दांत संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :** १२

(i) प्रायोगिक पद्धत

(ii) अभिजात अभिसंधान

(iii) चेहऱ्यावरील प्रतिसाद गृहीतक

(iv) अवसाद किंवा खिन्नता विकृती

(v) मानसिक आजारासंबंधी कलंक

(vi) सर्वेक्षण पद्धत

प्र. ४. **खालील उदाहरणांवर आधारित प्रश्नांची केवळ शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :** ८

(i) समीरला त्याचे करिअर मानसशास्त्र आणि अर्थशास्त्र या विषयांत करायचे आहे तर समीर कोणत्या प्रकारच्या शास्त्रांत करिअर करू इच्छितो?

(ii) चेतनला एकाच वेळी २५ व्यक्तींचे बुद्धिमापन करायचे आहे. चाचणी देण्याच्या पद्धतीनुसार चेतनला कोणत्या प्रकारची बुद्धिमापन चाचणी वापरावी लागेल?

(iii) रसिकाला इतरांशी बोलायला आवडते, ती विविध सामाजिक उपक्रमात सहभागी होते. कार्ल युंगने स्पष्ट केलेला कोणता व्यक्तिमत्त्व प्रकार रसिकाच्या बाबतीत दिसून येतो?

(iv) आरोग्याच्या समस्या टाळण्यासाठी व आनंदी असण्यासाठी राजेश संतुलित व पौष्टिक आहाराचे सेवन करतो. राजेशने भावनिक सुदृढता राखण्यासाठी कोणत्या पातळीवर प्रयत्न केले?

(v) पूजा मागील एक वर्षापासून लिफ्टमध्ये जायला घाबरते. तिला लिफ्टमध्ये गेल्यावर जीव गुदमरून मरण्याची अकारण भीती वाटते. ही कोणत्या मानसिक विकृतीची लक्षणे आहेत?

(vi) मनोजचा भीषण अपघात झाला व त्यामुळे उद्भवलेल्या सर्व वेदनांवर आणि ताणतणावांवर मनोजने यशस्वीपणे मात केली. तर मनोजने कोणत्या प्रकारची लवचीकता दर्शविली?

---

५. **खालील संकल्पना २५ ते ३० शब्दांत स्पष्ट करा (कोणत्याही पाच) :** १०

(i) शून्याच्या वरील जीवन

(ii) बुद्धिगुणांक

(iii) नि:पक्षपातीपणे श्रवण करणे

(iv) रचित मुलाखत

(v) अवधान विभाजन

(vi) निरोगी झोप - मानसिक प्रथमोपचारातील स्वमदत योजना

(vii) तद्नुभूती

प्र. ६. **खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे प्रत्येकी ८० ते १०० शब्दांत लिहा :** १०

(i) सर्जनशील विचाराच्या अवस्था स्पष्ट करा -

मुद्दे :

(अ) पूर्वतयारी (ब) उबवण

(क) प्रदीपण (ड) पडताळणी

(ii) रागाचे पुनर्मूल्यांकन तंत्र स्पष्ट करा -

मुद्दे :

(अ) आपल्या भावनांची जबाबदारी घेणे (ब) तद्नुभूती निर्माण करणे

(क) करुणा दाखवणे (ड) वास्तववादी तपासणी करा

(iii) छिन्नमनस्कतेची धनात्मक लक्षणे स्पष्ट करा -

मुद्दे :

(अ) विभ्रम (ब) असंघटित संभाषण

(क) विचित्र वर्तन (ड) विसंगत भावना

प्र. ७. **पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सुमारे १५० ते २०० शब्दांत स्पष्ट करा :** १०

(i) बुद्धिमापन चाचण्यांचे विविध क्षेत्रातील उपायोजन उदाहरणाने स्पष्ट करा.

(ii) व्यक्तिमत्त्वाचे पंचघटक प्रारूप स्पष्ट करा.

◆◆◆